

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio prima. Vtrum Incarnatio sit actio tantum vniens humanitatem
Verbo, vel etiam sit producens ipsam humanitatem in rerum natura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

et intelligi potest quomodo etiam differant assumptio, & unio in hac significatione, conueniunt enim, quatenus eandem actionem omnino significant, differunt vero, sicut dictum est de verbo vniendi, quoniam unio absolute, & quasi abstracte significat illam actionem, assumptio vero connotat, & in principio talis actionis habitudinem termini, ut scilicet ad se sumat, & in re, circa quam versatur, ut trahatur ad subsistendum in alio, & inde oriuntur variae locutiones supra explicatae.

Et ex his sufficienter explicatae sunt solutiones argumentorum D. Tho. praeterquam solutio ad tertium, in qua explicat D. Thom. duos alios terminos, scilicet *Humanatio*, & *Incarnatio*. De quibus breuiter dicendum est, eandem actionem significare, quam assumptio, vel unio, differet vero in modo significandi, seu in connotatis, quia assumptio, ut dictum est indicat naturam, quae ad subsistendum in alio assumitur, & connotat terminum assumptionis ex parte personae agentis, seu assumptis: *Incarnatio* autem, vel *humanatio*, potius connotat aliud extremum unionis ex parte naturae assumptae quatenus ab illa denominatur persona assumens; unio vero, seu unio ab utroque abstrahit, & hinc fit, ut Verbum dicatur *Incarnatum* vel *humanatum*, humanitas vero non dicatur *incarnata*, dicitur autem humanitas assumpta non vero Verbum, utrumque vero dicitur utriusque unitum. Et simile suo modo est de hac voce *Deificatio*, qua in hac materia Patres uti solent, cum dicunt carnem, vel humanitatem fuisse *Deificatam*, id est, deitati unitam. Et ita significat eandem actionem unitiuium, explicando tamen deitatem, ut terminum illius unionis, & humanitatem, ut subiectum, contrario scilicet modo, quam, *humanatio*, quae dicit eandem actionem significando humanitatem (ut notat Damasc. lib. 3. c. 11.) tanquam terminum illius unionis, Verbum autem ut subiectum, non quidem inhaerentis, sed denominationis, quia licet tota mutatio sit in humanitate, denominationem tamen redundat in ipsum Verbum.

Ultimo in eadem solutione ad tertium notanda sunt illa verba, *assumptio differt ratione ab unione, Incarnatione, & humanatione*. Circa quae Caiet. mouet quartum dubium, quo modo in re differant unio, & assumptio, nam haecenus de significatione vocum tantum dictum est, sed non est, quod in hoc immoremur, quia, si loquamur de actione ipsa, prout significatur per diuersas voces, tantum ratione, & modo significandi, & concipiendi distinguuntur, ut Caiet. concedit, & per se satis constat. Si autem loquamur de relatione unionis comparando illam ad actionem, vel mutationem, seu fundamentum proximum, quodcumque illud sit (de hoc enim dicemus disput. sequenti) sic coincidunt quae hae cum generali quaestione metaphysica de distinctione relationis a suo fundamento, quae non est hoc loco disputanda. Ego vero sentio esse quidem distinctionem aliquam ex natura rei, non quidem tanquam rerum omnino distinctarum, sed tanquam formalium rationum diuersarum, seu tanquam modi, & rei, cuius est modus.

DISPUTATIO VIII.

In tres sectiones distributa.

Quid incarnatio sit.

X praecedente disputatione duo sumere licet, quae ad essentiam incarnationis explicandam cōferent. Primum est, incarnationem esse quandam actionem realem, vel certe in eo perueniendo mysterio huiusmodi actionem interuenisse, quod est per se euidentius, quia, cum in hoc Fr. Suarez. Tom. II.

A mysterio sit in rerum natura nouum aliquid, quod antea non erat, necesse est, per aliquam actionem esse factum, nam si Verbum caro factum est, aliqua certa actione factum est, quam appellant Concilia vnitionem carnis ad Verbum, ut constat ex Concilio Ephesino capite decimo tertio, & V. Synodo col. la. 8. capite quarto, & octauo. Secundum est, hanc actionem seu vnitionem esse duarum substantiarum coniunctionem, Verbi scilicet & humanae naturae, ex quibus componitur hic homo Christus. Ex quo colligitur, hanc actionem non posse esse per veram inhaerentiam actualement vnus ex praedictis extremis ad alterum, quia neutrum potest alteri proprie inhaerere: etiam si cum illo possit realiter vniri. Superest ergo declarandum: qualis sit haec vnio, & quem terminum formalem habeat; ad quem tendat, & quem terminum a quo, quid ve per eam ipsis extremis addatur, quae inter se vniuntur, & hinc tandem satisfiet difficultatibus, quae circa hoc mysterium occurrere solent.

SECTIO I.

Utrum Incarnatio sit actio tantum vniciens humanitatem Verbo, vel etiam sit produciens ipsam humanitatem in rerum natura.

TRIBVS modis intelligi potest, actionem aliquam vnire duo extrema. Primo, producendo totum compositum simulque cum illo componendo utrumque extremum componens totum, huiusmodi est creatio coeli, perquam tam materia quam forma coeli concreantur, & inter se vniuntur. Secundo potest actio ita vnire vnum extremum alteri, ut vnum eorum supponat, & non producat, alterum vero non solum vniat, sed etiam producat, seu producat, producendo totum compositum, ita ut producendo vniat, & vniendo producat. Huiusmodi est calefactio, per quam & calor de nouo fit, & vnitur subiecto, quod sit calidum. Similiter actio, qua educitur forma materialis de potentia materiae, productiua est, & vniuiua talis formae in materia, & cum materia. Tercio potest esse actio tantum vniciens & neutrum extremorum produciens in rerum naturam, sed solum compositum, quod ex utriusque coniunctione confurgit, qualis est resurrectio. In praesente ergo certum est, actionem, quae in incarnatione interuenit, non esse primi generis, quia Verbum, quod est alterum extremum huius unionis, non potest per huiusmodi actionem produci sed supponitur esse per aeternam generationem a Patre. De aliis ergo duobus generibus actionum difficultas non parua est, in quo illorum constituenda sit haec actio.

Prima sententia est, incarnationem non esse actionem mere vniuiuiam, sed productiuam etiam humanitatis, non in se, sed in Verbo. Hanc opinionem non inuenio apud Diuum Thomam, aut aliquem antiquum Theologorum, sed quidam moderni Thomistae eam hoc tempore defendunt, ut facilius ab humanitate Christi existentiam creatam excludant, & quasi coacti vi argumentorum, quae contra illam sententiam fieri solent. Potestque haec sententia suaderi primo ex Leone Papa episcopo ad Iulianum dicente, *Natura nostra non sic assumpta est, ut prius creata, post adsumeretur, sed ut ipsa assumptione crearetur*. Quibus verbis satis formaliter & expresse declarauit, eandem omnino esse actionem, qua humanitas, & assumpta est, & creata, fuit ergo illa actio non solum vniuiua, sed & productiua animae seu humanitatis. Et similia videntur verba Fulgentij lib. de Incarnatione & gratia cap. 3. cum enim dixisset, Deum in Virgine & ex Virgine naturam, secundum quam temporaliter conciperetur, & nasceretur, formasse

Concilia
Ephes.
V. Synodus

Quot modis
unio fieri
possit

Prima opinio

Leo Papa

Fulgentius

S & acced-

& accepisse, subdit, *Ipsa quippe acceptio carnis, fuit conceptio virginalis*: conceptio autem virginalis fuit humanitatis productio, fuit ergo illa eadem actio cum assumptione seu vnitione ad Verbum. Vnde inferius aperte subdit, *Vna quippe suis in vtero Maria Virginitis conceptio diuinitatis & carnis, & vnus est Christus Dei Filius in vtraque natura conceptus*. Secundo argumentor ratione lumpia ex prædictis verbis Fulgentij, nam si actio productiua, & vnitione humanitatis essent distinctæ, illa quidem esset prior natura, quam hæc, quia, sicut vniri supponit esse, ita productio supponitur ad vnionem, quando sunt actiones distinctæ: ergo conceptio humanitatis esset prior natura, quam assumptio, quia humanitas non nisi per conceptionem producta est: ergo formaliter ac proprie loquendo non esset conceptus Deus ex Virgine: quod est contra fidem. Patet consequentia, quia conceptio prius natura terminata esset ad humanitatem, & non ad Deum, quandoquidem in illo priori humanitas non est vnita Deo. Et confirmatur à simili: nā quia actio per quam creatur anima est distincta ab ea per quam vnitur corpori, & illi supponitur, ideo per illam actionem non producit homo, sed sola anima: è contrario vero, quia calor eadem actione qua producit, vnitur subiecto, ideo illa actione, non tam fit calor, quam calidum: si vero calor prius natura fieret actione distincta & postea vniretur, certe illa actione non fieret calidum, sed solus calor: ergo similiter in præsentem, si conceptio humanitatis, est actio distincta, & prior, quam assumptio, per illam concepitur humanitas sola, & non Deus homo, & ita non esset Deus conceptus ex Virgine, nec Virgo, esset mater Dei. Tercio, quia si humanitas vel anima Christi actione distincta & prius natura crearetur, quam assumeretur, prius etiam natura existeret, quam assumeretur: consequens est falsum, ergo. Sequela patet, quia actio productiua, vel creatiua terminatur ad existentiam rei. Minor vero probatur, quia iuxta probabilem sententiam in anima Christi non est alia existentia ab existentia Verbi increata, quod si hoc verum est, impossibile est intelligere illam animam existentem prius natura, quam vnitam Verbo, ergo nec intelligi potest, prius natura creata, quam vnita. Vnde confirmatur, quia creatio non potest esse actio distincta ab ea actione, qua essentia vnitur existentie, sed incarnatio est actio, per quam essentia animæ & humanitatis vnitur existentie per quam actu existit, ergo illa eadem est creatio ipsius animæ.

Secundo probatur eadem minor, quia, quamuis demus, humanitatem Christi habere propriam existentiam, tamen illam habet dependentiam à Verbo, ergo non potest prius natura existere, quam fit Verbo vnita. Antecedens patet, quia in hoc consistit substantialis vnio humanitatis ad Verbum, scilicet quod ad ipsum dependentia humanitatis terminatur, hoc enim modo omnes Theologi vnionem illam declarant; ideo enim dicitur per hanc vnionem Verbum vniri humanitati tanquam sustentans illam, quia, nimirum, humanitas in existendo pendet in hoc genere à Verbo tanquam à sustentante. Nam, si in existendo non pendet, quam ratione ab ipso sustentatur? aut in quo pendere potest, erit ergo per se existens, atque adeo subsistens.

Dices, pendere in vnione. Sed hoc non sufficit vt per se non existat, nisi media vnione pendeat in sua entitate & existentia, sicut non dicitur anima rationalis pendere à corpore, quia in existendo non pendet, etiam si vnio eius à corpore pendeat. Prima vero consequentia probatur, quia, si humanitas prius natura existit, quam vnitur Verbo, ergo in illo priori non pendet in existendo à Verbo, ergo, hoc enim signo colligimus, animam rationalem non pendere in existendo à materia, quia prius natura

A existit, & creatur, quam vnitur materię, & è conuerso, quia forma materialis, vel accidentalis pendet in existendo à subiecto, inde colligimus pendere etiam in fieri, & consequenter non prius natura fieri, quam vnitur subiecto, nec è conuerso. Tercio probatur eadem minor, quia anima rationalis, verbi gratia, non est prius creata seu existens, quam subsistens, ergo neque anima Christi prius natura creata est, quam vnita Verbo, & consequenter non alia actione creata est, quam vnita. Consequentia est euidens, quia vnio seu assumptio fuit in Christi anima loco subsistentię proprię, quæ est in aliis animabus. Vnde eundem ordinem habuit illa vnio ad existentiam vel creationem illius animæ, quem habet subsistentia propria ad creationem & existentiam propriam aliarum animarum, vt latius infra quæst. 6. dicturi sumus. Antecedens probatur, nam creatio propriæ ac formaliter terminatur ad rem subsistentem, vt docet Diu. Thom. 1. part. quæst. 45. artic. 4. quia illud creatur, quod proprie existit, hoc autem proprie conuenit rei subsistenti: ergo non intelligitur aliquid proprie terminare creationem donec subsistat, ergo non potest in anima intelligi prius natura creata, quam subsistens. Et confirmatur primo, quia hinc colligunt Theologi, animam rationalem subsistere, quia per creationem fit: si autem creatio præcise terminaretur ad existentiam prius natura quam ad subsistentiam, nulla esset ratio, qua probaretur animam rationalem prius natura subsistere, quam vnitur corpori, nam satis esset, quod prius natura existeret, ergo signum est, creationem formaliter terminari ad rem subsistentem vt sic, & consequenter in Christi anima creationem eius formaliter terminari ad vnionem, per quam illi subsistentia diuina communicata est. Confirmatur secundo, quia forma materialis & accidentalis non prius natura fit, quam vnitur subiecto, quia naturaliter postulat modum inhærentię, vt existere possit, ergo & è conuerso forma subsistens non prius natura fit existens quam subsistens, quia, vt existat, tam naturaliter postulat modum subsistendi, & ab illo pendet, sicut materialis forma modum inhærendi, ergo similiter in anima Christi non prius natura fit existentia, quam modus vnionis ad Verbum, qui illi est loco subsistentię proprię.

Quarto argumentor, nam vnio animæ rationalis ad Verbum, non potest esse actio ex præsupposito subiecto, ergo non potest esse actio à creatione ipsius animæ distincta. Probatur consequentia, quia creatio propriæ est actio, quæ fit line conuersu subiecti ex virtute tantum causæ efficientis. Antecedens probatur, quia nihil potest esse subiectum actionis, nisi quod est subsistens, & ideo materia prima vt generationi supponitur, dicitur esse subsistens, quia est actionis seu mutationis subiectum.

Secunda sententia affirmat, incarnationem esse actionem mere vnitiuam, & ex natura rei esse distinctam à creatione rationalis animæ & productione humanitatis. Hæc opinio sumitur ex Diu. Thom. hac 3. part. quæst. 4. artic. 2. vbi ait, illud, quod assumitur, debere præintelligi assumptioni, sicut, quod mouetur localiter, præintelligitur motui: & quæst. 6. art. 3. sentit, animam Christi eodem modo, & eodem genere actionis esse creatam, quo alie animæ rationales. Et ita etiam indicat, quamuis eodem instante fuerit creata & assumpta: prius tamen natura & diuersa actione fuisse creatam: & eadem quæst. art. 4. ad 3. dicit, carnem prius natura vniri animæ, quam verbo vnione personali. Vnde sentit, conceptionem humanitatis esse priorem & distinctam actionem ab vnione humanitatis ad Verbum, quod in illa quæstione sæpius repetit, vt ibi videbimus. Idem sentit in 3. distinct. 5. quæst. 3. artic. 1. ad 2. vbi affirmat, quod assumitur, præexistere assumptioni, non

non tempore, sed natura, seu secundum modum intelligendi. Idem tenet Alex. Alenf. 3. p. quæstione 8. memb. 2. ubi dicit, conceptionem esse naturam priorem assumptione; & esse carnis prius esse naturaliter assumptione carnis. Ibidem etiam distinguit creationem animæ, & dicit esse priorem assumptione. Expressè id docet Durandus in 3. dist. 15. quæst. 2. numero quarto, ubi dicit, has actiones esse distinctas, & posse eam, quæ prior est scilicet creationem animæ, vel formationem humanitatis, eandem esse vel conservari sine vnione. Eandem sententiam supponit Gabr. cum Ocham. in 1. dist. 30. quæstio. 4. ubi ita distinguit creationem animæ Christi ab vnione ad Verbum, sicut ab vnione ad corpus, quas constat esse distinctissimas actiones. Idem Gabr. cum eodem Ocham. in 3. d. 1. quæst. 1. art. 1. & dist. 3. art. 1. Scot. dist. 1. q. 1. Et primo probari potest, quia actiones, vt ex Philosophia constat, distinguuntur ex terminis: ergo vbi termini sunt in re ipsa distincti, oportet actiones esse distinctas, sed in præsentè termini sunt distincti, nam substantia animæ, vel materiæ & humanitatis, est in re ipsa distincta ab vnione ad Verbum, vt inferius constabit: ergo & actio per quam fit anima, & per quam vnitur Verbo, sunt distinctæ. Sed hæc ratio non videtur efficax, nam in eadem forma fieri potest in forma accidentali & materiali, & vnione illius ad subiectum, nam etiam entitas vel substantia talis formæ distinguitur ex natura rei ab vnione: ergo pari ratione concludendum esset, fieri per diuersas actiones, quod tamen est falsum, quia cum huiusmodi forma non fiat, nisi per educationem de potentia subiecti, non potest alia actione fieri, & alia vniiri: nam, vel illa actio, qua fit, est cum materiali concursu subiecti, vel non: si non, ergo est creatio, quia est actio ex nullo subiecto, atque adeo ex nihilo: si vero fit cum materiali concursu subiecti: ergo illam est actio, quantumvis præcisè ac formaliter sumpta pendet essentialiter à subiecto, illi quæ vnitur: ergo ex vi illius, terminus eius fit in subiecto, & vnitur illi, ergo non est necessaria actio vnies distincta. Si ergo in præsentè dici potest, etiam substantia humanitatis vel animæ sit distincta ab vnione ad Verbum, nihilominus per eandem actionem fieri, quia fit dependentè à Verbo, & non prius in se quam in Verbo.

Sed nihilominus amplius declarari & vtgeri potest ratio illa in hunc modum: nam, licet verum sit, vnam & eandem esse actionem, quæ accidens fit, & vnitur subiecto, tamen, sicut in accidente in facto esse distinguimus entitatem accidentis ab actuali inherencia seu vnione, ita necesse est, vt in ipsa actione distinguamus illam actionem, vt tendit ad entitatem, vel ad vnionem accidentis, quia actio nihil aliud est, quam fieri ipsius rei, vt est ab agente, res autem in fieri & in facto esse seruant inter se proportionem, & ideo, si in facto esse est distinctio, erit etiam in fieri. Vnitas ergo illius actionis productiua & vnitua accidentis in subiecto consistit in hoc, quod licet illa duo ex natura rei distinguantur, tamen in ipsa actione se habent quasi partialiter, nam ita componunt vnam actionem, vt essentialiter illam compleant, & illam est actio, vt terminatur ad entitatem rei, essentialiter pendet à tali modo actionis, quo fit in subiecto, & ex subiecto. Et consequenter includat, quidquid necessarium est in actione ad vniendum formam subiecto. Quamuis enim illa actio vna sit propter rationem factam, quæ est vrgens, non tamen concipienda est, vt omnino indiuisibilis, nam, cum terminus non sit indiuisibilis sed aliquo modo compositus ex entitate formæ & modo vnionis, non potest actio ipsa, quæ cum termino identificatur esse indiuisibilis, est ergo suo modo composita ex fieri entitatis, & ex fieri vnionis, vtrumque essentialiter includens, atque ita pendens & connexum vnum cum alio, vt non possint in re

Fr. Suarez Tom. 1.

separari, prout per talem actionem sunt. Ex quo fit, vt, quamuis entitas formæ, secundum se, seu secundum cognitionem aut subsistendi consequentiam sit prior, quam vnio ad subiectum, vt tamen fit per illam actionem, non sit prior ex natura rei, quam vnio ad subiectum. Hæc autem doctrina, licet vera sit in dicto exemplo, non videtur tamen posse ad præsens mysterium accommodari. Primo quidem, quia entitas naturæ humanæ, seu animæ, & vnio ad Verbum, non solum distinguuntur ex natura rei, sed etiam sunt distincti ordinis, nam entitas animæ est naturalis, modus autem vnionis est omnino supernaturalis: vnde non est inter hæc duo illa naturalis connexio, quæ est inter formam accidentalem seu materiale, & vnionem eius ad subiectum: ergo actio, qua fit entitas animæ & vnio eius ad Verbum non potest esse vna, nec per modum simplicissimæ actionis, cum terminus non sit simplex, sicut de alia actione productiua & vnitua formæ dicebamus.

Neque per modum actionis compositæ, saltem cum essentiali dependentia illius actionis vt terminatur ad entitatem naturalem, ab alia veluti parte illius actionis, quæ terminatur ad modum supernaturalis vnionis, quia non potest id, quod naturale est, ita essentialiter dependere ab eo, quod est supernaturalis, vel fatendum erit, ipsam entitatem naturalem animæ Christi fieri in rerum natura per actionem & modum omnino supernaturalem, quod inauditum est.

Vnde argumentor secundo, nam ex opposita sententia sequitur, animam rationalem Christi non fieri per creationem, quod est plane falsum, & contra modum loquendi Theologorum & Sanctorum: ergo. Sequela patet, tum quia creatio rei naturalis est actio ad ordinem naturæ pertinens, anima autem Christi dicitur facta per actionem alterius ordinis, tum etiam, quia creatio est actio, quæ fit ex nihilo per efficaciam agentis sine adminiculo alterius: anima autem Christi non ita facta est, sed cum actuali dependentia à Verbo tanquam à sustentante. Dicitur fortasse, creationi tantum repugnare, quod fit actio ex præsupposito subiecto, non vero quod fit actio ex præexistente supposito, vt sic dicam, seu cum actuali & essentiali dependentia à supposito terminante naturam factam per illam actionem: & hac ratione consequenter dicitur, animam Christi factam esse per creationem, quia, quoad entitatem suam non est facta ex præsupposito subiecto, sed ex nihilo, non tamen per puram creationem, sed per creationem simul vnituiam sui termini ad hypostasim Verbi. Sed contra hoc est in primis, quia ad rationem creationis non satis est, vt non fit ex præsupposito subiecto: transubstantiatio enim non est actio ex subiecto, & tamen, quia est ex præsupposito termino, censetur esse actio distinctæ rationis à creatione: ergo consequenter idem posset in præsentè probabiliter dici. Deinde saltem sequitur, animam Christi non factam esse per creationem eiusdem speciei seu rationis, cum creatione aliarum animarum: consequens est falsum: ergo. Sequela patet, quia actio vnionis hypostaticæ essentialiter distincta est ab actione, quæ creatur anima nostra; & hæc creatio nullo modo pendet nec pendere potest essentialiter ab actione, qua fit illa vnio: ergo, si creatio animæ Christi est eadem omnino actio cum vnione, & quatenus terminatur ad entitatem illius animæ, pendet essentialiter ab vnione cum Verbo, seu ab ipso Verbo vt terminante, necesse est, vt in ratione creationis, seu productionis animæ sit actio essentialiter distincta à creatione aliarum animarum: consequens est contra communem sensum Theologorum omnium, vt supra ex D. Thoma visum est, & sumitur ex Augusti. epist. 99. ad Euodiu dicente: Ita sibi creat

uit animam Dei Filius, vt ceteris creat, quod etiam do-

S 1 cuit

Secunda sententia probatur

Obiectio

Dissolutio

Augustini

Hieronym.
Leo PapaInconuenien-
tia ex opi-
nionem oppo-
sita deducta.Concil. E-
piscopi.

Fuit Hieronymus apol. 2. cont. Ruff. & Leo Pap. epi. 11. Natiuitas (inquit) Domini secundum carnem; quam-
uis habeat, quædam propria, quibus humana conditionis ini-
tia transcendit, non alterius tamen nature erat eius caro,
quam nostra, nec alio illi, quam ceteris hominibus, anima est
inspirata principio.

Et confirmatur primo, quia alias sequitur, si ani-
ma rationalis relinqueretur à Verbo, non posse con-
seruari in rerum natura, nisi Deus noua actione ex
se creatura, & naturaliter conseruatur, illam inci-
peret conseruare: consequens est sine fundamento
dictum & præter omnium sententiam. Et similiter
sequitur ad assumendam materiam corporis Chri-
sti, necessarium fuisse, ut Deus desineret conseruare
materiam illa antiqua actione, qua prius eam con-
seruabat, ut inciperet illam conseruare per actio-
nem quam illam Verbo vniret: & è conuerso, quan-
do per continuam nutritionem aliquæ partes cor-
poris CHRISTI, ita resoluiebantur, ut prorsus di-
mitterentur à Verbo, quia non erant amplius assu-
mendæ, sequitur, vel materiam illam fuisse annihila-
ndam per suspensionem actionis conseruationis
vniõis eius ad Verbum, quia per eandem dicitur
conseruari in rerum natura: vel certe necessariam
esse nouam Dei actionem, per quam conseruetur.
Imo vltius sequitur, etiam generationem Chri-
sti humanam, quantum ad formationem humani-
tatis vniõnem anima cum corpore non fuisse a-
ctionem eiusdem rationis cum actione, qua gene-
rantur alij homines: est enim eadem ratio de tota
humanitate, quæ de creatione animæ: nam, ut in-
fra dicam, tota humanitas assumpta, est immediate,
non solum ratione partium sed etiam ratione totius.
Vnde tota etiam humanitas concepta seu for-
mata est dependenter à Verbo: erit ergo concepta
& vnita per eandem actionem, atque adeo per a-
ctionem alterius ordinis. Rursus sequitur, resurre-
ctionem Christi fuisse actionem alterius ordinis, ab
illa per quam resurgunt alij homines, nam per illam
actionem reproducta est, Christi humanitas, non
in se, sed in Verbo. Et explicatur apertius in hunc
modum, nam in aliis hominibus, in quibus anima
habet substantiam propriam, actio, qua anima vn-
itur corpori, siue in generatione siue in resurre-
ctione, vnit non solum entitatem animæ, entitati
materiæ sed etiam substantiam animæ, partiali sub-
stantiæ materiæ, ut ego opinor, vel essentia materiæ
secundum alios. At vero in anima Christi, quæ lo-
co substantiæ propriæ habuit vniõnem ad Verbum,
quando entitas animæ vnita est entitati materiæ, nõ
substantia propria, quæ nulla erat, sed vnio hypo-
statica partialis ipsius animæ, fuit vnio vniõni hy-
postaticæ partiali ipsius materiæ, ut ita ex vtraque
composita sit vna integra hypostatica vnio totius
naturæ, quæ omnia infra quæstione sexta late de-
clarabuntur. Si autem eadem est actio, qua forma-
tur humanitas, siue in conceptione siue in resurre-
ctione, & qua vnitur Verbo, necesse est, illam actio-
nem habere vim vniendi partiales vniõnes hypo-
staticas: & hoc modo vniendi etiam totam naturam
Verbo hæc autem actio longe altioris rationis est ab
actione naturali, quæ solum potest vnire animam
propriæ naturali substantiæ. Hæc autem omnia
neque multiplicanda sunt, siue conuincente ratio-
ne, neque sunt consensantia modo loquendi Scri-
pturæ & Sanctorum, qui eodem modo loquuntur
de resurrectione nostra & Christi, & de concep-
tione quantum ad substantialem formationem corpo-
ris & animæ, licet in principio efficiente, & in mo-
do, & subita formatione corporis & animæ, licet in
principio efficiente, & in modo, & subdita formatio-
ne corporis fuerit alterius rationis. Imo in modo lo-
quendi interdum indicant, formationem humani-
tatis antecedere assumptionem, quod saltem de na-
turæ ordine intelligendum est. Sic in Concilio E-

phesino can. 13. dicitur, Verbum copulasse sibi carnem a-
nimatam animæ rationali: & inferius dicitur, quod,
Verbum sustinuit generationem, carnis suæ naturam
suam faciens. Et similia multa in eo decreto, quod
sumptum est ex epistola Cyrilli ad Nestorium, legun-
tur, in quibus satis significatur, formationem hu-
manitatis esse distinctam, & ordine naturæ antecede-
re ad vniõnem. Et idem sumi potest ex Sophronio
in sua epistola quæ refertur in VI. Synodo. act. 11.
& Damasc. lib. 3. ca. 22. Fulg. & Leone, locis supra ci-
tatis, & aliis Patribus, quos refert Canisius lib. 3. de B.
Maria c. 22. dicitur, simul ac creata fuit anima, vel
formata humanitas, fuisse vnitas Verbo. Denique no-
mē ipsum assumptionis, ut D. Th. recte notauit, deno-
tat, id quod assumitur, non fieri rerum natura per
eam actionem, qua assumitur, sed supponi; quando n.
aqua calida se reducit ad frigiditatem, nõ dicitur pro-
prie assumere frigiditatem, sed illam in se, producere.

Ut, quod in hac quæstione verum esse censet, ex-
ponam, promitto, illam non pēdere (ut aliqui existi-
mant) ex illa quæstione, an in humanitate Christi sit
aliqua existentia creata præter existentiam Verbi, nõ
licet, qui negant, huiusmodi creatam existentiam
magis consequenter loquantur, asserendo, eadem a-
ctione produci animam seu humanitatem Christi in
rerum natura, & vniri Verbo, tamē multum etiam qui
de existentia Christi ita opinantur, distinguunt actio-
nes, & dicunt, creationem vel productionem termi-
nari ad entitatem essentia, vniõnem vero ad com-
municationem existentia, & substantia, quod ta-
men commode sustineri aut intelligi non potest, ut
latius infra dicam q. 17. Vnde è conuersio non est du-
bium, quin opinio distinguens has duas actiones, a-
prior sit ad ostendendum, esse in humanitate Chri-
sti existentiam creatam, quia creatio re vera neces-
sario terminari debet ad rem existentem ut sic, nihi-
lominus tamen neque illa opinio in hac fundatur
præcipue: certius enim existimo, esse in humanitate
Christi existentiam propriam, quam actiones has di-
stingui, ut suo loco ostendam. Neque omnino illa opi-
nio ex hoc pendet, nam etiam, qui affirmant, hæc
actionem esse vniam, possunt defendere esse in hu-
manitate existentiam propriam, quæ per hæc actio-
nem sit dependenter à Verbo. Sicut accidens habet
existentiam propriam distinctam ab existentia sub-
iecti, quam eandem retinet quando separatur à sub-
iecto & conseruatur: & nihilominus per eandem a-
ctionem sit, & vnitur, quia per illam recipit existen-
tiam suam dependenter à subiecto.

Hinc colligo & aduerto secundo, supposita illa o-
pinione de existentia creata humanitatis Christi, re-
solutionem præsentis quæstionis maxime pendere
ex modo dependentia, quem humanitas existens in
Verbo habet à substantia Verbi, nam si existentia
humanitatis ita pendet ab vnione ad Verbum, ut ex
vi illius actionis, quæ nunc recipit existentiam, non
possit illam recipere, nisi cum concursu Verbi in ra-
tione terminantis, sic necesse est fateri, actionem pro-
ductiuam & vniuiam esse eandem: si autem non est
tanta dependentia, sed existentia illa conseruari po-
test per eandem actionem absque vnione, conse-
quenter dicendum est actiones esse diuersas, cum
realiter sepeari possint. Huius autem quæstionis re-
solutio pendet ex alia, quomodo, scilicet, existentia
naturæ creatæ pendeat à substantia, per quam ter-
minatur, quia, cum vnio hypostatica suppleat vi-
cem propriæ substantiæ, necesse est, ut suppleat de-
pendentiam, quam entitas creata habet à propria
substantia, & ideo talem dependentiam habebit
existentia humanitatis à Verbo, media hypostatica
vniõne, qualem habet existentia alterius hominis
seu humanitatis eius à propria substantia seu per-
sonalitate.

Quocirca, qui existimant (ut Caietanus, & alij)
substantia propriam naturæ esse priorem existen-
tia, &

Sophron.
Damasc.

Notabil.

Secundum.

tia, & comparari ad illam, ut potentiam ad actum, consequenter dicent, substantialem existentiam pendere à substantia ut à sustentante, seu complementum proprium receptaculum talis existentiae, & similiter dicent, naturam pendere in esse simpliciter à substantia, quia sine illa non est naturaliter capax existentiae: & proportionem seruata, dicent, humanitatem simpliciter pendere in esse simpliciter ab vnione ad Verbum, quia sine illa non est capax existentiae simpliciter, praesertim, si verum est solum existere per existentiam incretam Verbi. Sed fundamentum huius sententiae mihi non probatur, quia supponit, existentiam naturae esse rem distinctam ab ipsa natura, esseque posteriorem substantia, & hanc esse veluti medium capax sit existentiae, vnionem existentiam cum essentia, quae mihi non sunt intelligibilia, ut in metaphysica latius disputauimus: & in praesente materia supponit illa sententia, vnionem humanitatis ad Verbum, vel fuisse non tantum ad substantiandum, sed etiam ad existendum per existentiam incretam: vel etiam si in humanitate Christi admittatur existentia creata, ante hanc ordinem naturae praecedere vnionem ad Verbum, ut illa natura iam personata capax sit existentiae, vtrumque autem horum existimo falsum, ut latius dicam quod 17. quia non potest vnio realis fieri, nisi ad actualem entitatem reale in qua intrinsece & abique vilo medio includitur existentia, hic ergo modus dependentiae naturae à substantia vel vnione, verus non apparet, nec ratione illius credi potest vniam esse actionem, qua humanitas vnita est Verbo, & in rerum natura producta.

Est ergo alia sententia, affirmans, substantiam, propriam esse terminum existentiae, & quasi complementum naturae existentis. Et iuxta hanc sententiam sustineri potest, naturam pendere in esse simpliciter à sua substantia, quia non potest naturaliter existentiam recipere, nisi terminatam & cum suo complemento. Ex quo fit, ut per eandem indiuisibilem actionem producantur res substantens cum sua existentia, & substantia. Quod facilius intelligitur, si supponamus, substantiam naturae non fieri per resultantiam ab ipsa natura existente, sed immediate fieri ab ipso agente seu create naturam: nam proprie non creat naturam, sed personam vel suppositum: unde vna indiuisibili actione illi communicat existentiam terminatam substantia. Quod potest exemplo declarari in existentia accidentis, & inhaesione eius in subiecto: nam actualis inhaesio non est prior existentia accidentis, sed potius est ordine naturae, aut saltem intellectu posterior, nam actualis inhaesio est modus illius existentiae & quasi vltimus terminus eius: & nihilominus illa existentia ita pendet ab actuali inhaesione, ut neque fieri neque esse possit naturaliter sine illa, unde oritur, ut talis inhaesio non resultet à tali existentia, sed vtraque simul & per modum vnus, & per vniam & indissolubilem actionem fiat ab agente ex praesupposito subiecto: ita ergo, illa proportione seruata, philosophari quis potest de existentia & substantia naturae substantialis. Estque hic modus dicendi satis probabilis, nam cum substantia sit vltimus terminus naturae nulla est repugnantia, quod ab illa tanquam ab vltimo actu naturaliter pendeat. Et iuxta hanc opinionem consequenter dicendum videtur, hanc dependentiam naturae existentis à sua substantia, suppleri in Christo per vnionem ad Verbum, & consequenter in suo fieri pendere à Verbo. Ac denique propter hanc causam eadem actione fieri & vniari Verbo.

Sed nihilominus hic dicendi modus mihi non satis persuadet, primo, quia probabilissimum mihi est, ut infra dicam, substantiam non immediate attingi ab extrinseco agente influxu creatiuo, vel generatiuo, sed resultare ex natura terminante for-

Fr. Suarez, Tom. I.

maliter creationem, ut generationem ex vi intrinseca eius, & ideo dici concreari, sicut propriae passionis concreari dicuntur, quod magis proprie conuenit substantiae, quia est de consummatione substantiali ipsius naturae, & eodem modo dicitur creatio, tendere seu terminari ad rem substantentem, quia vi sua facit rem independentem à subiecto, & ideo ex natura rei attingit rem, quae necessario per substantiam completur, necessario resultantem ex esse per creationem communicato. Iuxta hanc ergo sententiam non potest proprie existentia pendere à substantia, sed potius hanc pendere ab illa, utpote ab ea resultantis. Secundo, quia substantia solum est quidam modus existentiae, per quam ita terminatur, & in se sit existens, ut ei repugnet in alio subsistere, nulla est autem ratio ob quam res pendeat in esse aut fieri à modo suo, qui est posterior ipsa, & nullum proprium genus causalitatis habet in ipsa. Unde in hoc non est simile, quod de accidente assereretur, accidens enim non tam pendet ab actuali existentia quam, mediante ipsa, pendet à subiecto, quod est propria causa eius in genere causae materialis: ipsa ergo actualis inhaesio est actualis dependentia accidentis à subiecto, tam in fieri, quam in esse: res autem subsistens, ut sic, est independentis à subiecto, & ideo, substantia non potest habere rationem dependentiae ab alia causa, neque ipsa etiam habet propriam aliquam rationem causae, à qua existentia dependeat. Unde ob hanc etiam specialem rationem non videtur humanitas Christi posse dependere in suo esse simpliciter ab vnione hypostatica seu à Verbo, media vnione, quia non videtur posse intelligi talis dependentia sine aliquo proprio influxo, & propria causalitate Verbi in humanitatem, & in naturalem entitatem eius: quod tamen dici non potest, quia omnis causalitas Verbi ad extra, etiam in humanitatem, est tantum effectiua & communis omnibus personis.

Nec satisfacet, qui dixerit, habere Verbum aliquem proprium influxum terminatiuum, qui non est propria causalitas, quamuis ad modum eius à nobis explicetur, & ideo non repugnare esse proprium Verbi hoc (inquam) non satisfacet, quia, licet respectu vnionis verum sit pendere hoc speciali modo à Verbo tanquam à proprio termino, quia dicit intrinsecam habitudinem & relationem transcendentalem ad ipsum: tamen respectu naturae humanae, quantum ad suam entitatem absolutam, non potest intelligi ille specialis influxus & causalitas, quam Verbum habeat in talem entitatem, nam respectu illius non habet locum ratio termini, quia natura ut sic non dicit illam intrinsecam habitudinem, nec potest terminari ipsa à Verbo, nisi media vnione, & ratione illius tantum: & ideo Doctores nunquam tribuunt humanitati dependentiam in entitate sua à Verbo, sed dependentiam suppositalem.

Quod si quis fortasse obiciat, naturam substantialem non posse naturaliter esse sine sua substantia, & ideo necessarium esse vnaturaliter etiam pendere ex illa, responderi vno verbo posset, negando consecutionem: aliud est enim, vnum connecti necessario alteri, aliud pendere ex illo; nam hoc posterius significat, quod sit effectus illius, aut quod per suum esse formaliter respiciat illud, potest autem esse connexio sine aliquo istorum, solum quia vnus dimanet ab altero. sic enim non potest esse quantitas sine figura, nec corpus sine vbi, nec anima sine intellectu, & tamen, nec quantitas pendet à figura, nec corpus ab vbi, nec anima ab intellectu, & in vniversum idem dici potest de quacunque essentia & proprietate illam consequente.

Maiores tamen claritatis gratia, & quia conferret ad rem de qua agimus, distinguere possumus duplicem modum dependentiae. Vnus est, quo vna res pendet ab alia tanquam à propria & per se causa in-

S 3

Occurritur
obiectioni.

Impugnatio
refellitur.

Quot
modi
modi.

fluente

fluente in illam illud esse, in quo pendere dicitur ab illa, & hæc est propriissima & rigorosa dependentia.

Alio tamen modo potest una res dici dependere ab alia, quia ita est connexa cum illa, ut, quamvis ab illa proprie non accipiat esse, tamen ita illam requirat ad existendum, ut sine illa neque naturaliter esse possit, neque illi debeat conservatio in esse, si tali re careat, nisi supernaturaliter suppleatur. Possunt fortasse præter hos alij modi dependentiæ excogitari, sed præsentis negotio hi sufficiunt. Et prior quidem expositione non indiget, cum per se sit satis clarus, quomodo veritas existimo naturam creatam quoad suum esse seu existentiam simpliciter non pendere à propria substantia, neque humanitatem Christi ab unione cum Verbo, quod mihi satis probant rationes parum antea factæ. Posterior autem modus dependentiæ declaratur primum exemplis: illo namque modo dici potest sine impropriate pendere materiam à quantitate, non quod quantitas influat esse in materiam, cum potius (iuxta probabilior sententiam) quantitas sit passio consequens materiam, sed quia quantitas est talis dispositio, & tam intrinseca materiæ, ut omnino præter naturam eius sit sine illa conservari, ita ut, si quantitas ab illa separaretur, consequens sit illam definire esse, quia debitum ei non est, hoc modo conservari in esse. Atque hoc modo censent multi in consecratione Eucharistiæ materiam panis definire esse ex vi actionis, quia separatur quantitas panis ab ipsa, quia non est naturaliter debitum illi conservari in tali statu, ut infra suo loco dicitur. Et fortasse dependentia materiæ à forma est eiusdem rationis, quia cum materia habeat esse per creationem, non videtur posse forma directe influere in actionem qua fit materia, & consequenter neque in esse illius, solum ergo requiri potest ut illa sit, tanquam quidam actus & complementum eius, quo si omnino vacua reperiatur, non debetur illi conservatio in esse: sicut nec debetur fieri, nisi ut actu sit sub aliqua forma.

Ad hunc etiam modum videtur reduci dependentia quam naturale compositum, habet ex materia & tali forma, seu unio harum partium inter se à dispositionibus accidentalibus, nam dispositiones non habent aliquem directum influxum in ipsam unionem: quia non habent effectum, ut suppono: loquor enim de illis dispositionibus, quæ effectivè manant à forma: illæ enim dispositiones, cum supponant in genere causæ efficientis formam in materia, non possunt illam efficere. Neque etiam habent influxum formalem, quia hoc modo solum reddunt subiectum calidum aut siccum, &c. causalitas vero dispositiva solum videtur in hoc consistere, quod illud compositum talis est naturæ, quod ad naturalem statum suum postulat, talibus dispositionibus esse affectum, quibus sublati, ei debita non est conservatio in esse. Et alia similia exempla huius connexionis & dependentiæ afferri possent. Ratio autem à priori non est alia, nisi quia hic modus connexionis & dependentiæ non involvit repugnantiam, & aliunde est consentaneus indigentia & imperfectiori rerum creaturarum, quæ, ut esse naturaliter possint, non solum proprias ac per se causas, sed etiā plures condiciones, dispositiones aut intrinsecos modos requirunt. Item quia substantia creata sine accidentibus omnino esset frustra, ut anima sine potentiis, quia non esset apta ad aliquam operationem nec ad aliquem finem, & ideo, sublati huiusmodi necessarii proprietatibus, non debetur illi esse, nec influxus ille, quo in esse conservatur. Et hoc modo nulla est substantia creata, quantumvis incorruptibilis, quæ per actionem positivam destrui non possit, separando scilicet, ab ea intrinseca accidentia, seu proprietates, sine quibus naturaliter esse non potest. Neque hoc est contra incorruptibilitatem talium rerum, nam ad hanc satis est, ut illa actio nulla vi agentis natura-

lis sit possibilis, sed sola virtute divina, operante supra naturas rerum. Atque hac sola ratione potest convenienter defendi, huiusmodi res, & substantias incorruptibiles; & simplices posse converteri in alias, ut latius in 3. co. disputabimus.

De hoc ergo genere dependentiæ facile concedā, naturam creatam pendere naturaliter à propria substantia, quia sine illa nec naturaliter esse potest neque ei debetur, ut in tali statu conservetur in esse, nisi aliunde supernaturaliter suppleatur substantiæ defectus.

Est autem in hoc notanda differentia inter hunc modum dependentiæ & priorem, quod res: quæ priori modo dependet à pluribus causis, non potest concipi simpliciter existens priusquam dimanet ab omnibus illis, & à qualibet earum in suo genere: & hac ratione actio causæ secundæ, non potest intelligi ut existens priusquam dimanans à causa secunda & prima, quia ab utraque per se & essentialiter pendet, & similiter forma accidentalis non potest naturaliter prius esse existens, quam procedens tam ab agente, quam à subiecto aut materia, quia ab utroque simul per se pendet. At vero in posteriori genere dependentiæ res, quæ ab alia pendere dicitur illo modo, præintelligi potest ut prius natura simpliciter existens, quia non pendet ab illa ut ab influente directe ipsum esse. Et hinc etiam fit, ut non obstante hoc genere dependentiæ possit id, quod dependet, esse principium efficiens eius, à quo pendere dicitur, quia supponitur iam habere esse per quod possit illud causare, & non pendet ab illo, nisi ut à conditione consequente suum esse, suamque entitatem, & efficientem ipsam: hoc autem in priori genere dependentiæ fortasse repugnat, quia, cum efficere supponat esse simpliciter, non potest intelligi, quod aliquid sit vera & propria causa efficiens alicuius propriæ causæ sui esse, sed hoc spectat ad longiorem physicam disputationem. Denique hinc fit, ut licet in priori modo dependentiæ una interueniat actio, per quam effectus sit dependenter ab omnibus suis causis per se, ut videre licet & explicatur est in educatione formæ dependentis in esse & fieri à materia, tamen in posteriori modo dependentiæ præter actionem, per quam res manet à propriis causis suis, fere semper interuenit alia actio, vel dimanatio, per quam fit ea rei conditio vel proprietas, à qua res illo modo pendere dicitur, sicut patet in dictis exemplis: nam in creatione animæ cum suis potentiis, intelligitur creatio terminata ad substantiam animæ, & deinde dimanatio potentiarum ab ipsa anima: & idem communiter censetur de ultima dispositione dimanante à forma, nam supponit generationem terminatam ad substantiam, & addit denominationem distinctam, siue enim illa vocetur propria actio, siue non (quod ad questionem de nomine spectat) non potest tamen negari quin sit influxus distinctus, & separabilis à priori actione, imo interdum contingit impediri & postea expediri ut patet in aqua calida reducens se ad pristinam frigiditatem. Atque idem fortasse est de materia & quantitate, supponitur enim creatio materiæ, & deinde resultat quantitas, siue resultat mediante forma, ut quidam volunt, siue ab ipsa entitate materiæ, ut est probabile, vel ut alij volunt immediate à Deo conferatur creante materiam, & dante illi proprietatem conaturalem & debitam ex principio passivo potius quam activo, & tunc etiam necessaria est propria actio, vel quasi actio, quia fiat quantitas, nā creatio materiæ ut sit, ad solam substantiam terminatur, & de potentia absoluta posset precise fieri sine adiectione quantitatis: ergo, cum nunc additur quantitas, nova effectio est, quæ solum creatio vocari, quia cum creatione ex natura sua coniuncta est, & tamen vera ex illa & creatione non componitur una propria actio, sicut ex substantia materiæ & quantitate

Differentia inter duos assignatos dependentiæ modos.

quantitate eius non sit vnum per se proprie sed per accidens.

Ex hac ergo doctrina definiendam esse censeo presentem questionem: & in primis de humanitate seu anima, & substantia propria censeo fieri per actiones vel effectiones aliquo modo in re distinctas & separabiles. Et quidem, si verum est, substantiam resultare effectiue à natura, res est clara quia illa resultantia quoddam genus effectiōis est distinctum ab ipsa creatione, cum & sit à distincto principio, proximo, & tendat ad terminum ex natura rei distinctum & de potentia absoluta suspendi & impediri possit, manente creatione & termino eius. Si autem substantia non manet actiue à natura, sed sit etiam à solo createur vel generante, sic etiam distincta erit effectio, quamuis principium agens vel creans non sit distinctum, quia & termini sunt distincti, & vnus ad alterum simpliciter præsupponitur ordine naturæ, denique etiam hoc modo est prior effectio à posteriori de potentia absoluta separabilis. Et ratio sumitur ex dictis, quia natura non pendet à substantia, vt à propria causa vel principio, sed vt à conditione consequente ipsam, & ideo per distinctam effectiōem consequitur vel coniungitur illi, licet propter naturalem cōcomitantiam dicantur fieri per modum vnius. Quod si quis contendat ex effectiōe naturæ & substantiæ vnā actionem confluere sicut ex natura & substantia vna substantia componitur, contra hoc non admodum disputabo: est enim probabilis dicendi modus, quia actio imitatur naturam sui termini, in quo facile potest constitui differentia inter hanc effectiōem substantiæ, & emanationem propriam passionum, quia per has non completur, substantiam terminus creationis, sicut per illam. Hoc autem censeo probabile, dummodo non negetur, illam actionem esse compositam & non omnino simplicem: & ea, ex quibus componitur, ex natura rei esse distincta, scilicet, effectiōem naturæ, & effectiōem modi seu termini aut substantiæ eius; sic adeo, vt in re ipsa separabiles sint, vt antea dicebam: & ideo superior non simpliciter dixi, has esse distinctas actiones, sed aliquo modo in re ipsa distingui, siue vt duas actiones, siue vt partes eiusdem actionis compositæ, siue vt substantiam & essentiam vnius actionis, & modum quendam & complementum eius, separabilem ab ipsa, sicut essentia naturæ est à substantia separabilis. Quinimo, etiam si quis contendat, illam actionem ita esse vnā, vt etiam de potentia absoluta sit, vt ita dicam, indissolubilis, ita vt non possit manere eadem numero actio, quæ est effectio naturæ, si suspendatur effectio substantiæ: præterquam quod hoc gratis, & sine fundamento dicitur, quod non leuibus argumentis & incommotis impugnatum est; adhuc eo posito negandum non est, illam actionem esse compositam, sicut est terminus eius, in quo sunt entitas naturæ, & modus substantiæ, ex natura rei distincta, & in actione reperitur productio entitatis naturæ & compositio, & quasi additio substantiæ: vnde necesse est, vt per illam actionem aliquod esse reale fiat in natura, distinctum ex natura rei ab ipsa substantia; vnde cum actio identificentur realiter cum termino tanquam fieri eius, necesse est, vt vbi terminus est compositus, actio etiam composita sit, siue sit indissolubilis, seu indissolubilis, vt etiam de potentia absoluta non possit manere secundum aliquid sui, nisi etiam sit secundum totum suum complementum; siue, quod verius est, de potentia absoluta possit esse illa actio præcise vt est productio, vel creatio naturæ, etiam si non sit compositio, vel concretio substantiæ.

Christi creatur: & Verbo vnitur, vel quibus formatur humanitas, & Verbo copulatur: nam quod effectiōes sint aliquo modo distinctæ, euidenter sequitur ex dictis. Primo, quia effectio substantiæ propriæ est in re distincta ab effectiōe naturæ: ergo multo magis effectio vniōis hypostaticæ est distincta ab effectiōe naturæ, quæ vnitur: nam multo magis peregrina est (vt sic dicam) & extrinsecus adiuncta vniōi, quam substantia propria. Secundo quia effectio animæ Christi v.g. est vera creatio, eiusdem rationis essentialis & specificæ cum actione qua producit substantia cuiuslibet alterius animæ rationalis, vt & testimoniis & rationibus satis probatum est: effectio autem vniōis non est creatio, quia non est actio ex nihilo, sed ex præsupposito subiecto, scilicet, humanitate, quæ ex non vnita sit per illam actionem vnita Verbo: recte enim potest humanitas, quamuis non supponatur substantiæ, esse subiectum huius effectiōis: quia per illam eo tenet, vt in alio subsistat. Vnde sit tertio, vt prior effectio ad ordinem naturæ pertineat, posterior vero sit in supremo ordine supernaturalium rerum, qui est gradus vniōis hypostaticæ. Quarto tandem sic, vt prior effectio interdum sit per modum conseruationis, vt in materia, interdum per veram creationem, vt in anima Christi in primo instante incarnationis; interdum vero per modum cuiusdam naturalis mutationis, vt in formatione seu conceptione humanitatis Christi, nam, licet illa quoad modum fuerit supernaturalis, tamen quantum ad substantiam, id est, quantum ad vniōem animæ cum corpore fuit naturalis mutatio. At vero posterior effectio essentialiter est quædam mutatio maxime supernaturalis, in sua essentia & specie. Neque haerendum est in nomine mutationis, eo quod incarnationi simul tempore cum creatione animæ & formatione humanitatis facta sit: & mutatio dici non soleat, nisi illa, quæ res aliter se habeat, quam priori tempore se habuerit: nam nec certum est, hunc esse solum: vsum illius vocis, & quamuis admittatur, per illum nihil additur in significatione illius vocis ultra effectiōem positivam ex subiecto, nisi denominatio quædam extrinseca, vel habitudo ad tempus præteritum, quæ non variat essentiam mutationis quoad id, quod est reale & positivum in ipsa: illuminatio enim eiusdem rationis est, siue fiat in subiecto, quod prius tempore fuit tenebrosus, siue in eo quod prius tenebrosus non fuit, sed simul esse incipit, & illuminari. hoc ergo modo vniōem hanc, mutationem vocamus, quæ respectu materiæ primæ, etiam illo riguroso modo, mutatio fuit, nam materia prius tempore aliter exstitit: respectu vero animæ & humanitatis, quantum est ex se, potuisset eodem modo esse mutatio, de facto vero vocatur mutatio, quia est actio ex præsupposito subiecto, quod ex vitalis actionis aliter se habet, quam prius natura se habebat, vel aliter quam ex natura sua existere posset. Huiusmodi enim mutationis genus in hoc mysterio, necessarium fuit: nam, cum illa duo extrema, Verbum, scilicet, & humanitas, ex se & ex vi suarum entitatum vnita non sint, non possent incipere esse vnita, nisi saltem alterum extremorum aliter se haberet: nam, si vtrumque omnino immutatum maneret, eodem modo se haberent: atque ita semper non vnita relinquerentur. Ex his ergo differentiis, & rationibus satis constat, has effectiōes in re distinctas esse.

Quod autem sint vere ac proprie duæ actiones distinctæ, eiusdem fere rationibus facile colligi potest, nam illæ duæ effectiōes ad genus actionis pertinent, & non sunt partes vnius actionis, cum sint diuersorum ordinum, & plusquam specie differant: neque etiam vna resultat ex alia: ergo sunt actiones distinctæ. Et confirmatur, nam creatio animæ, &

S 4 vniō

Creatio animæ.

Vltimo ex dictis omnibus colligitur resolutio presentis questionis, dicendum est enim primo, distinctas esse in re ipsa actiones, quibus anima v.g.

luna distincta
est a
sunt
actiones.

anima effe-
ctio ab ipso
non substantia
essentia effectio
sunt distincta
in re

vno eius ad corpus, sunt actiones distinctae: ergo A multo magis creatio humanitatis, & vno eius ad Verbum: nam maior est diuersitas inter has actiones; & inter terminos earum minorque connexio inter illas ex natura rei. Posset autem aliquis excogitare & dicere, quod, sicut Christus est compositus ex Verbo & humanitate, licet haec duo extrema sint res diuersorum ordinum, ita potest esse vna actio composita ex creatione vel productione naturae & vnitione ad Verbum, quamuis sint diuersorum ordinum. Sed hoc in primis gratis est dictum & sine fundamento; neque exemplum illud quicquam iuuat, nam inter Verbum & humanitatem intercedit vera vno: vnde, licet sit res diuersorum ordinum, habent inter se aliquam proportionem naturae & substantiae, ratione cuius possunt inter se vniri: at vero inter illas actiones nulla est similis proportio nec vera vno, sed solum subordinatio quaedam, quatenus vna alteram supponit, qualis reperitur inter creationem animae & vnionem eius ad corpus: in quo exemplo nullus dicit, ex illa duplici effectione componi vniam actionem, cum tamen eadem sit vtriusque ratio. Si quis tamen diceret, illam vnitionem ad Verbum fuisse quasi quoddam complementum creationis animae, vel conceptionis humanitatis Christi, posset facile in bono sensu, eius sententia admitti: nam illa vnio ad Verbum supplet vicem substantiae propriae: substantia vero est veluti vltimum complementum creationis seu productionis rei substantiae, & ideo vnio dici potest huiusmodi locum tenuisse in hoc mysterio.

Ineantio
vnitua a
dno est, non
alicuius vn-
ibilis produ-
ctum.

Dico secundo, Ineantio proprie & in rigore est actio vnitua, non vero productiua alicuius extremi eorum, quae per eam vnuntur, sed solum vnionis eorum inter se, seu totius compositi, vt tale est. Haec assertio sequitur plane ex dictis, eamque praecipue intendunt auctores secundae sententiae. Et quantum ad rem spectat, probatum satis est, dari in hoc mysterio huiusmodi actionem. Quod vero nomine incarnationis illa actio significetur, ad vsum vocis magis, quam ad nouam rem pertinet: hic autem v. sus tam evidens est ex omnibus Patribus, & verbis illis, Verbum caro factum est, & similibus, vt superba caneum sit, in hoc confirmando immorari. Legantur, quae de hac voce in principio huius materiae dicta sunt & in com. art. 8. huius quaestionis.

Ad prioris
opinionis ra-
tiones solu-
tio.

Ad argumenta primae sententiae facilis est ex dictis responsio. Ad testimonium Leonis & Fulgentij dicitur, sine causa in praesente quaestione adduci, nam illi non disputant de metaphysica distinctione vel vnitate actionum, sed solum contra haereticos contendunt, non prius tempore fuisse Christi animam, aut creatam, aut carni vnitam, quam Verbo. Hoc patet ex antecedentibus & subsequen- tibus verbis Leonis, Arbitror (inquit) Italia loquentem, hoc habere persuasum, quod anima, quam Saluator assump- sit, prius in calce sit commorata, quam de Virgine nasce- retur, eamque sibi verbum in vtero copularet: sed hoc Ca- tholici amenter, auresque non tolerant: & ad hoc propo- situm subdit infra, animam ipsa assumptione fuisse creatam, id est, in eodem instante, quo est assumpta. Similiter Fulgentius proxime ante citata verba di- xerat, Non est igitur aliquod interuallum temporis existi- mandum inter conceptum carnis initium, & concipiendam Mariam aduentum. Addo deinde Leonem praedictis verbis insinuare (quod supra dicebamus) as- sumptionem ita fuisse cum creatione animae coniunctam, vt quodammodo illam compleuerit, sicut in aliis similibus per concreationem substantiae propriae compleri solet. Fulgentius vero vltra hoc significat, conceptionem carnis, non tantum ipsi carni seu humanitati, sed etiam Verbo ratione vnio- nis, & per communicationem idiomatum esse tri- buendam. Vnde ad primam rationem responde-

tur, negando sequelam, quia vt B. Virgo dicatur co- cepisse Deum satis est, quod eius actio vel conceptio in eodem instante ad Deum terminata sit, quia con- ceptio & generatio sicut & creatio denominat vlti- mum terminum & proprie attribuitur rei subsisten- ti; praefertim quia (vt infra dicam) vno prius natu- ra facta est ad corpus & animam, quam ad totam humanitatem: & ideo ex vi vnionis talis animae ad tale corpus, necessarium omnino fuit vt Deus fieret homo, quod est, Deum concipi seu generari huma- na generatione. De qua re iterum dicendum erit se- quente tomo disput. 2. sectio. 1.

Ad tertiam concedo sequelam, scilicet animam Christi prius natura existisse, quam assumpta fuerit a Verbo. Et ad primam probationem nego, animam Christi formaliter existere per existentiam increa- tam Verbi, sed subsistere tantum per substantiam Verbi, existere autem formaliter per propriam en- titatem creatam: de qua re dicitur iterum quaest. 17. Ad secundam probationem iam declaratum est, quomodo anima, vel humanitas subsistere in propria a Verbo, non enim pendet vt ab influente existen- tiam mediante vnione, sed vt a supplente vicem substantiae propriae: sine qua esse non potest; & ideo ex natura rei ab illa pendere aliquo modo dicitur, tanquam a conditione ex natura rei necessaria ad existendum, vt supra declaratum est: quia ergo Ver- bum media vnione supplet hanc necessitatem sub- stantiae propriae, ideo dici potest humanitas ab illo pendere. Nec vero ob hanc causam necesse est concedere, quod si humanitas dimitteretur a Ver- bo, desineret esse simpliciter in rerum natura: id enim non sequitur ex natura rei, nam dissoluta vnio- ne posset perseverare actio creatiua & conseruatiua humanitatis. Vnde potius Theologi dicunt, quod in eo casu inciperet humanitas subsistere in propria persona. Solum ergo inferri potest, si humanitas di- mitteretur a Verbo, necessarium esse dependentiam illius terminari per aliam substantiam, vt posset conseruari in esse. Et consequenter etiam erit verum dicere, quod si aliunde non terminaretur illa depen- dentia, desineret humanitas esse simpliciter: sic enim etiam in propria dependentia effectus a causa non sequitur, ablata causa auferri effectum, si loco illius, alia succedat; sequetur tamen, si nulla alia suc- cedere supponatur. Ad tertium, falsum est, animam rationalem non prius natura creati, & existere, quam subsistat: per creationem enim per se primo ac for- maliter datur existentia ex nihilo, substantia vero tanquam complementum existentiae substantialis; & hac ratione dicitur, creationem esse rei subsisten- tis; & hinc recte colligitur, animam rationalem in sua creatione statim subsistere, vt in prima part. la- tius tractatur, & infr. q. 6. attingemus. Nec est similis ratio dependentiae animae rationalis a sua substan- tia, quae est forma accidentalisa ab inhazentia in sub- iecto, vt superius declarauimus; & ita responsum est ad vtramque confirmationem ibi positam. Ad quar- tum vero iam etiam declaratum est, quomodo vno sit ex praesupposito subiecto quamuis non supponat humanitatem subsistentem: quia, nimirum, illa ac- tio tendit ad vnionem cum substantia: nam, sicut haec vno non supponit vtrumque extremum sub- stans, sed satis est quod existat, ita etiam actio potest esse in subiecto tantum vt existente.

Dependens
a humanitate
satis, si
verbo diu-
lueretur sub-
stantia cre-
ata terminari
debet, ut
humanitas
in esse con-
seruatur.

SECTIO II.

Vtrum incarnatio sit substantialis vnio ex natura humana, & persona verbi Dei.

HAeretici, qui duss in Christo posuerunt perso- nas, vel hypostas, consequenter asseruerunt inter eas solum intercessisse accidentalem vnionem, vel